

Asia: VN/4118/2019

Lausuntopyyntö parlamentaarisen ohjausryhmän ja asiantuntijatyöryhmän mietinnöstä, luonnos hallituksen esitykseksi avoimuusrekisterilaiksi

Lausunnonantajan lausunto

Kannatatteko avoimuusrekisterin perustamista Suomeen?

Kyllä

Mikä esillä olevista kolmesta avoimuusrekisterin soveltamisalavaihtoehdosta tulisi valita (eli mihin tahoihin kohdistuvaa lobbausta ilmoitusvelvollisuuden tulisi koskea)?

Eduskunta ja ministeriöt

Yleiset huomiot esityksestä

Sivistystyönantajat ry (myöhemmin Sivista) kiittää mahdollisuudesta lausua parlamentaarisen ohjausryhmän ja asiantuntijatyöryhmän mietinnöstä koskien hallituksen esitystä avoimuusrekisterilaiksi.

Sivista kannattaa avoimuusrekisterin perustamista. Avoimuus ja läpinäkyvyys ovat toimivan demokratian kulmakiviä. Myös edunvalvonta on olennainen osa demokratiaa. Sen avulla tuotetaan päättäjille tärkeää asiantuntijatietoa päätöksenteon ja sääntelyn tueksi.

Katsomme, että ilmoitusvelvollisuuden laajuuden tulisi rekisterin perustamisvaiheessa koskea eduskuntaa ja ministeriöitä. Perustelemme tätä sillä, että nämä käyttävät keskeistä lainsäädäntövaltaa, mikä on ehdotetun rekisterin ytimessä. Soveltamisalan mahdollista laajentamista voidaan harkita siinä vaiheessa, kun rekisterin hyödyistä on enemmän kokemusta.

Sivista pitää myös hyvänä, että avoimuusrekisterin piiriin kuuluvaksi on rajattu vain pitkäjänteinen ja suunnitelmallinen vaikuttaminen. Tätä rajausta on syytä vielä esityksessä täsmentää ja korostaa sitä,

että ns normaali kanssakäyminen ja yhteiskunnalliseen keskusteluun ja vuoropuheluun osallistuminen ei itsessään kuulu ilmoitusvelvollisuuden piiriin. OECD:n ja Euroopan neuvoston suositusten mukaan rekisterin sisältämien tietojen avulla pitäisi pystyä tekemään julkiseksi niin kutsuttu lainsäädännöllinen jalanjälki, eli tieto siitä, mitkä tahot ovat pyrkineet vaikuttamaan mihinkin päätökseen tai lakialoitteeseen. Laissa on selkeästi todettava, että yhteydenpito ilmoitetaan vain, jos se liittyy budjetin tai lainsäädännön valmisteluun.

Sivista myös korostaa sitä, että ilmoitusmenettelyn on oltava hallinnollisesti mahdollisimman keveää, eikä saa aiheuttaa sääntelyn kohteena oleville suurta hallinnosta taakkaa. Monet rekisterin piiriin kuuluvista toimijoista ovat pieniä, muutaman ja jopa yhden hengen organisaatioita.

Sivista esittää harkittavaksi, että kahden vuosittaisen toimintailmoituksen sijaan riittäisi kerran vuodessa tehtävä raportointi. Lisäksi ehdotamme, että touko- ja marraskuun sijaan raportointi tehtäisiin helmi- ja elokuussa, mikäli kaksi vuosittaista kertaa toteutetaan. Kannatamme myös ehdotetun neuvottelukunnan perustamista ja sen varmistamista, että neuvottelukunnassa on riittävän laaja edustus eri sidosryhmistä.

On välttämätöntä, että etenkin alkuvaiheessa eri toimijoille on tarjolla riittävästi neuvontaa ja tukea sen arvioimiseksi, miten oma toiminta on ilmoitettava. Perustettava neuvottelukunta voi toimia myös tässä tukena.

Rissanen Laura
Sivista - Sivistystyönantajat ry - johtaja Laura Rissanen